

Box 43, 123 21 Farsta
Storforsplan 44, 7 tr., 123 47 Farsta
kansliet@ungarorelsehindrade.se
08-685 80 80
ungarorelsehindrade.se

Till
Statsrådet Lena Hallengren
Socialdepartementet

För kännedom till
Sveriges Kommuner och Regioner,
Avdelningen för vård och omsorg

Från
Hanna Öfors, förbundsordförande
hanna@ungarorelsehindrade.se

Björn Häll Kellerman, vice förb.ordf.
bjorn.hk@ungarorelsehindrade.se

Med anledning av

Sveriges Kommuner och Regioners hemställan om införandet av en lag om kommuners prioriteringar under covid-19-epidemin

till

statsrådet Lena Hallengren, socialminister

Med detta brev vill Förbundet Unga Rörelsehindrade framföra synpunkter på och kommentarer kring det lagförslag som idag har inkommit till regeringen från Sveriges Kommuner och Regioner och förklara varför vi starkt tar avstånd från hemställan i sin helhet.

Farsta den 24 april 2020
på förbundsstyrelsens uppdrag

Hanna Öfors
Förbundsordförande

Björn Häll Kellerman
Vice förbundsordförande

Skrivelse från Förbundet Unga Rörelsehindrade med anledning av Sveriges Kommuner och Regioners hemställan om införandet av en lag om kommuners prioriteringar under covid-19-epidemin

Förbundet Unga Rörelsehindrade anser att det är av yttersta vikt att slå vakt om mänskliga rättigheter i stort och rättigheter för personer som lever med funktionsnedsättning. Detta är minst lika viktigt i tider av kris.

Sverige måste säkerställa att dessa rättigheter uppfylls även i svåra tider. Det innebär konkret att svensk politik måste utformas med dessa som grund. Utgångspunkten måste alltså vara att tillsätta de resurser och genomföra de politiska åtgärder som krävs för att rättigheterna för personer som lever med funktionsnedsättning ska uppfyllas trots de utmaningar som covid-19 innebär.

Fokus måste alltså, enligt Förbundet Unga Rörelsehindrade, ligga på att skapa förutsättningar för att den lag som gäller idag och de avtal kring mänskliga rättigheter som Sverige har skrivit under på ska kunna följas.

I en tid av osäkerhet kring framtiden och ekonomin är det viktigt att Sverige fortsätter att bedriva och utveckla insatser för att främja människors rätt att få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Nu är tid för Sverige att visa att vi är ett föregångsland internationellt genom att ta mänskliga rättigheter på allvar även i krissituationer, i en tid då många länder istället drar in på insatser för personer med funktionsnedsättning.

De åtgärder som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) föreslår i sin skrivelse går i helt motsatt riktning. SKR förespråkar att den lagstiftning som en gång arbetades fram ska luckras upp, om än tillfälligt, och därigenom ge lagstöd för att rättighetskränkningar ska kunna ske utan påföljd eller kontrollfunktion under tiden som den föreslagna tillfälliga begränsningslagen föreslås gälla.

Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är Sveriges sätt att tillgodose många av de mänskliga rättigheterna. Det är fel väg att gå att tillåta undantag i verkställigheten av dessa lagar eftersom det betyder begränsningar i praktiken av de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och andra som omfattas av rättigheter inom socialtjänstens område.

Vi vill särskilt belysa det allvarliga rättssäkerhetsproblem som utgörs av SKR:s förslag om att slopa rapporteringsskyldigheten av icke verkställda gynnande beslut eller ändringar av insatser. Att acceptera ett sådant förslag vore att allvarligt äventyra rättssäkerheten för alla individer som berörs av den föreslagna lagen.

Den kontrollfunktion som är tänkt att säkerställa en grundläggande del av Sveriges demokrati försvinner då och är fortsatt satt ur spel så länge lagen gäller och sex månader därefter, under tiden för inrapportering. Notera att ingen idag har en aning om när krisen är över.

Samtidigt föreslår SKR att kommuner ska ges rätt att utan individens samtycke kunna ändra grundläggande livsförutsättningar och att inkräkta på såväl integritet som privatliv. Det tycks som att avsikten med detta är att, med stöd i lag, kunna fatta beslut över personers huvuden och helt bortse från deras självbestämmanderätt. Ett sådant förfaringssätt strider inte bara mot intentionen med svensk lag utan också mot internationell rätt som Sverige har förbundit sig att följa.

Förbundet Unga Rörelsehindrade inser att Sverige står inför en period av stora utmaningar och att det kommer att krävas åtgärder på många områden. För detta krävs resurser. Redan idag har regering och riksdag lanserat ett antal krispaket, exempelvis har möjligheten för företag att permittera sina anställda och snabbt ställa om sin verksamhet införts och karensdagen är tillfälligt slopad.

För att personer med funktionsnedsättning ska tillförsäkras sina rättigheter och Sverige som land ska kunna klara sig igenom krisen på ett hållbart sätt ser Förbundet Unga Rörelsehindrade att det krävs en omställning och ett tillskott av både mänskliga och ekonomiska resurser.

Vi ser att omställningen kan göras genom ekonomiska resurser och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som fokuserar på att skapa förutsättningar för att anställa ett större antal personer inom yrken som verkställer beslut grundade på LSS och SoL, såsom personliga assistenter och hemtjänstpersonal. I tider där varseltalen är stora behövs strategier för att kunna använda outnyttjad arbetskraft där den behövs.

Fler anställda inom dessa yrken innebär dessutom en betydligt minskad smittorisk när fler kan fortsätta att isolera sig och varje anställd träffar färre personer under ett arbetspass.

En annan åtgärd som skulle ha stor betydelse är att tillfälligt slopa arbetstidsbegränsningen för anställda personer i hushållsgemenskap som personliga assistenter, samt att möjliggöra för personer som har beviljats hemtjänst att tillfälligt anställa anhöriga för att utföra uppgifterna. Detta skulle ha en mycket positiv effekt på att minska smittspridningen då det möjliggör isolering i högre grad än med de insatser som finns idag.

Det är viktigare än någonsin att det finns en kontinuitet i samhällsstöd för att säkerställa att alla människor får sina rättigheter tillgodosedda, kan leva självbestämt, behålla sin värdighet och en god hälsa.

Att få rätt samhällsstöd är också en förutsättning för att ha en möjlighet att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer för att minska smittspridning. Om stöd dras in eller försämras kan det i värsta fall leda till ökat sjukvårdsbehov för individer som redan är i riskgruppen, vilket i sig riskerar att öka belastningen på sjukvården.

Förbundet Unga Rörelsehindrade tar avstånd från SKR:s hemställan och föreslår istället, med ovanstående som grund, följande:

- Behåll kravet på kommunernas rapporteringsskyldighet om icke verkställda beslut enligt LSS och SoL som den ser ut idag.
- Skjut till ekonomiska resurser och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som säkerställer att ett tillräckligt antal personer anställs inom yrken som berörs av dessa lagar.
- Slopas tillfälligt arbetstidsbegränsningen för anhörganställda personliga assistenter.
- Tillåt personer som har beviljats hemtjänst att tillfälligt anställa sina anhöriga för att utföra uppgifterna.